

Giải pháp nâng cao ý thức quốc phòng và an ninh cho sinh viên Trường Đại học Trà Vinh

Cao Xuân Sum

GV Trường Đại học Trà Vinh

Received: 19/9/2023; Accepted: 22/9/2023; Published: 25/9/2023

Abstract: Building the country along with preserving the country is the thousand-year rule of our nation, has become the law of existence and development of the country. Today, our Party defines the two strategic tasks of building and protecting the Fatherland as no exception to that rule, so building and strengthening the awareness of national defense and security (QP&AN) for all classes of people. in general and students of Tra Vinh University in particular are extremely important, contributing to the successful implementation of two strategic tasks of building and protecting the socialist Vietnamese Fatherland.

Keywords: Awareness of national defense and security; university; student

1. Đặt vấn đề:

Ý thức Quốc phòng và An ninh (QP&AN) là giai đoạn đầu của tư duy, là nấc thang biểu hiện sự chuyển hóa về chất trong nhận thức của mỗi sinh viên (SV) về nhiệm vụ của bản thân đối với vấn đề giữ gìn và bảo vệ nền độc lập của tổ quốc. Chính vì vậy, việc giáo dục (GD), định hướng của nhà trường có vị trí vai trò rất quan trọng, quyết định đến việc hình thành thế giới quan, phương pháp luận của mỗi SV về nhiệm vụ cao cả này.

Đặc biệt trong giai đoạn hiện nay, với sự bùng nổ của cuộc Cách mạng Công nghiệp 4.0 và sự xâm nhập của các hệ tư tưởng ngoại lai đã và đang gây ra những trở ngại rất lớn trong công tác GD ý thức QP&AN cho cả giảng viên (GV) và SV. Vì vậy, việc đề ra các giải pháp khoa học, cách mạng trong việc GD ý thức QP&AN cho SV của Trường Đại học Trà Vinh hiện nay là một vấn đề bức thiết, giúp cho mỗi SV hoàn thiện phẩm chất, nhân cách, góp phần đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN trong tình hình mới.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Quan niệm về ý thức quốc phòng, an ninh và thực trạng bồi dưỡng ý thức quốc phòng, an ninh của SV Trường Đại học Trà Vinh

Ý thức QP&AN là một bộ phận đặc thù của ý thức chính trị, phản ánh tồn tại xã hội, nó tồn tại thông qua nhận thức và hành động của con người về QP&AN. Sự hình thành và phát triển của tư tưởng về ý thức QP&AN qua các thời kỳ, các giai đoạn lịch sử gắn liền với các điều kiện chính trị, kinh tế, xã hội, văn hóa, với các đặc trưng dân tộc và thời đại.

Quan niệm về ý thức QP&AN ở nước ta có rất

nhều nét độc đáo và chứa đựng những yếu tố hiện đại mang bản sắc riêng, đó là nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân. Từ đó, có thể quan niệm: Ý thức quốc phòng và an ninh là một bộ phận đặc thù của ý thức chính trị, phản ánh nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, xây dựng khu vực phòng thủ, xây dựng lực lượng quốc phòng, an ninh của một quốc gia được biểu hiện ở tri thức, tình cảm, niềm tin và ý chí của nhân dân ta.

Ý thức được tiếp cận trên nhiều góc độ khác nhau, xét ở cấu trúc của ý thức, ý thức QP&AN bao gồm: Tri thức, tình cảm, niềm tin và ý chí. Các yếu tố cấu thành ý thức QP&AN có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, phản ánh sâu sắc ý thức QP&AN. Trong đó, yếu tố tri thức về quốc phòng, an ninh là yếu tố quan trọng, chi phối đến các yếu tố tình cảm, niềm tin và ý chí.

Thực tiễn giáo dục QP&AN ở nhà trường những năm qua cho thấy, đa số SV có lập trường chính trị tư tưởng vững vàng, thực sự nhạy cảm và có năng lực giải quyết đúng đắn những vấn đề chính trị, là những người tiên phong cả về lý luận và hoạt động thực tiễn, có sức thuyết phục và có nghệ thuật làm việc, ứng xử với con người, gương mẫu về đạo đức, lối sống. Cùng với đó SV Trường Đại học Trà Vinh có phẩm chất đạo đức tốt, có ý thức giác ngộ cao, có mục tiêu, lý tưởng tốt, nhận thức rõ yêu cầu, nhiệm vụ QP&AN, có tinh thần cảnh giác cách mạng cao.

Theo số liệu tổng hợp, có 50,76% SV đạt khá, giỏi môn Giáo dục QP&AN (năm 2021), kết quả khá, giỏi tăng lên 64,53% (năm 2022); theo đó, tỷ lệ SV đạt điểm trung bình khá và trung bình từ 49,24%

(năm 2021) giảm xuống còn 35,47% (năm 2022).

Tuy nhiên, một bộ phận SV nhận thức về yêu cầu, nhiệm vụ quốc phòng, an ninh còn hạn chế, tinh thần, thái độ, trách nhiệm, tình cảm trong thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, an ninh chưa cao. Điều này được thể hiện qua việc sinh viên ít để ý đến các vấn đề chính trị, không quan tâm đến tình hình xã hội, đất nước, nhận thức về đối tác, đối tượng còn mơ hồ, mất cảnh giác.

Một số SV còn đề cao lợi ích cá nhân. Từ đó không ít SV thờ ơ với thời cuộc, với sự thay đổi của đất nước, dồn tâm trí lo cho cái riêng, cho bản thân, sao nhãng việc xã hội, trỗi dậy chủ nghĩa cá nhân, thực dụng. Theo kết quả điều tra, vẫn có 14,8% số SV được hỏi chưa thực sự quan tâm, am hiểu về vấn đề QP&AN ở nước ta hiện nay.

Quá trình đào tạo hiện nay cho thấy, việc phát huy ý thức QP&AN của SV trong nhà trường còn tồn tại những bất cập cần nhận thức và giải quyết. Nội dung giảng dạy tuy đã được cải tiến, hoàn thiện nhưng vẫn còn thiên về khối lượng kiến thức. Chưa thực sự chú trọng đến kỹ năng, kỹ xảo chuyên môn; chưa chú trọng về phương pháp, cách thức để thúc đẩy hoạt động thực tiễn, nâng cao ý thức QP&AN của người học. Việc giảng dạy dựa trên nền tảng nêu vấn đề, gợi mở, định hướng cho SV nghiên cứu được sử dụng chưa nhiều. Chính vì vậy mà hiểu biết chung về ý thức QP&AN nói chung và hoạt động thực tiễn trong lĩnh vực này nói riêng còn khá khiêm tốn.

2.2. Một số biện pháp nâng cao ý thức quốc phòng và an ninh cho SV Trường Đại học Trà Vinh hiện nay

2.2.1. Tăng cường quán triệt và thực hiện tốt các nhiệm vụ quốc phòng và an ninh trên địa bàn tỉnh Trà Vinh nói chung và nhà trường nói riêng

Đây là giải pháp đặc biệt quan trọng, vì hoạt động nâng cao ý thức QP&AN của SV Trường Đại học Trà Vinh chỉ đạt được hiệu quả cao khi các chủ thể có nhận thức đúng về vị trí, vai trò và sự cần thiết phải nâng cao ý thức QP&AN của SV. Đồng thời, làm tốt công tác quán triệt, giáo dục nâng cao nhận thức cho người học, nắm vững mục tiêu, yêu cầu, nội dung nhiệm vụ quốc phòng, an ninh là cơ sở quan trọng để nâng cao ý thức QP&AN của SV hiện nay.

Một yêu cầu đặt ra hiện nay là phải tăng tính thực tiễn trong tuyên truyền, giáo dục chủ trương, đường lối của Đảng, nhiệm vụ QP&AN. Thực tiễn là cơ sở, động lực, mục đích của nhận thức. Do vậy, quá trình nâng cao ý thức QP&AN của SV hiện nay

cần gắn liền với hoạt động thực tiễn. Thông qua hoạt động thực tiễn sẽ tạo ra sự cụ thể hóa lý luận. Đồng thời, bồi đắp nhận thức và tình cảm đúng đắn khi tham gia các nhiệm vụ QP&AN, khắc phục bệnh giáo điều, xa rời thực tiễn.

Trong thời kỳ bùng nổ thông tin, SV dễ dàng tiếp cận với nhiều thông tin khác nhau trên các phương tiện thông tin đại chúng, internet, mạng xã hội. Do đó, cần khuyến khích, bồi dưỡng, định hướng SV tham gia các hoạt động đấu tranh chống các quan điểm sai trái, âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch trên không gian mạng; tuyên truyền, giáo dục quan điểm, tư duy mới của Đảng, Nhà nước về QP&AN, bảo vệ Tổ quốc, đây là cách thức tác động nhanh nhất đến việc nâng cao ý thức QP&AN cho họ.

2.2.2. Nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh trong nhà trường

Đây là giải pháp cơ bản, có ý nghĩa quan trọng, quy định chất lượng, hiệu quả nâng cao ý thức QP&AN của SV. Bởi ý thức QP&AN của người SV được hình thành, củng cố và nâng cao cùng với quá trình giáo dục - đào tạo. Đi đôi với chuẩn hóa nội dung, chương trình giảng dạy, cần đổi mới nội dung tập huấn, bồi dưỡng cho đội ngũ cán bộ quản lý, GV giáo dục QP&AN của nhà trường.

Cần đổi mới phương pháp dạy - học môn học Giáo dục QP&AN theo hướng hiện đại. Trong tương lai, hoạt động dạy - học sẽ ngày càng được hỗ trợ, ứng dụng nhiều thành tựu khoa học, công nghệ tiên tiến. Theo đó, phương pháp dạy - học môn học Giáo dục QP&AN dù mang tính đặc thù cao cũng phải đổi mới, phát huy ưu thế của phương tiện dạy học hiện đại; chuyển từ truyền thụ một chiều là chủ yếu như hiện nay sang dạy - học tích cực, tiếp cận năng lực người học làm cho bài giảng lý thuyết dễ hiểu, dễ nhớ.

Cùng với đó SV cũng phải thay đổi phương pháp học, chuyển từ thụ động tiếp thu kiến thức, kỹ năng sang chủ động nghiên cứu, tìm tòi, ứng dụng những tiến bộ khoa học - công nghệ để trau dồi, tích lũy kiến thức, tự hình thành năng lực bản thân. Để đạt kết quả cao SV phải linh hoạt, sáng tạo trong học tập, tăng cường kết nối với các SV khác để trao đổi, mở mang hiểu biết. Đồng thời, tích cực rèn luyện, xây dựng ý thức, trách nhiệm trong tự học, tự nghiên cứu và nâng cao kỹ năng làm việc nhóm.

2.2.3. Phát huy nhân tố chủ quan của SV trong tự nâng cao ý thức quốc phòng và an ninh hiện nay

Đây là giải pháp quan trọng bởi ý thức QP&AN

của mỗi SV chỉ chuyển hóa thành yếu tố nội tại trong bản thân họ thông qua năng lực nhận thức và ý thức trách nhiệm tự học tập, tự rèn luyện ý chí, bản lĩnh, quyết tâm đối với nhiệm vụ quốc phòng, an ninh, biến thành động cơ, ý chí và hành động cụ thể trong thực tiễn.

Tính tích cực, chủ động, sáng tạo, có bản lĩnh, quyết tâm cao của SV là nhân tố chủ quan tác động trở lại những điều kiện khách quan trong quá trình nâng cao ý thức QP&AN của họ. Đó là quá trình lĩnh hội, chuyển hóa tri thức, tình cảm, niềm tin, ý chí thành hành động quyết tâm thực hiện nhiệm vụ QP&AN. Đó cũng là quá trình đấu tranh gian khổ, phức tạp và không kém phần quyết liệt giữa cái đúng và cái sai, cái tốt và cái xấu, giữa mặt tích cực và mặt tiêu cực trong bản thân mỗi người học trước những cám dỗ, tác động nhiều mặt của đời sống xã hội hiện nay. Để làm được điều này, đòi hỏi mỗi SV không chỉ kiên trì, bền bỉ mà còn phải có ý chí, quyết tâm cao độ để vượt qua mọi khó khăn, gian khổ, sự cám dỗ của cuộc sống, để chiến thắng chính bản thân mình.

2.2.4. Quan tâm chăm lo đời sống vật chất, tinh thần của sinh viên.

Việc được quan tâm chăm lo đời sống vật chất, tinh thần tác động trực tiếp đến tính tích cực, tự giác của SV, là động lực giúp họ vươn lên trong học tập, rèn luyện, yên tâm công tác, giúp người học cảm nhận được tính ưu việt của chế độ mới, cái mà họ đang tham gia xây dựng và bảo vệ. Từ đó, ý thức QP&AN của SV ngày càng được củng cố và nâng cao.

Nhà trường cần làm tốt công tác chính sách khuyến học. Do SV của nhà trường xuất thân từ những vùng miền khác nhau, có điều kiện kinh tế gia đình khác nhau, nhiều trường hợp có hoàn cảnh khó khăn. Vì vậy SV yên tâm học tập, công tác, hoàn thành mục tiêu, yêu cầu giáo dục - đào tạo, nhất thiết phải quan tâm đến công tác khuyến học, bằng cách thực hiện tốt các chính sách như: Động viên, giúp đỡ, tặng quà những sinh viên có hoàn cảnh khó khăn.

Thực hiện tốt những chính sách này sẽ tác động mạnh mẽ đến tâm lý, tình cảm của SV, giúp họ yên tâm học tập, công tác, nỗ lực, tích cực học tập và rèn luyện, vượt khó vươn lên. Đồng thời nhà trường cần làm tốt hơn nữa công tác thi đua khen thưởng, kịp thời biểu dương, khen thưởng những SV có kết quả học tập tốt, tích cực tu dưỡng, rèn luyện, phấn đấu vươn lên, nhất là những SV nghèo vượt khó.

Bên cạnh việc quan tâm, chăm lo đời sống vật

chất, nhà trường cần bảo đảm tốt hơn nữa đời sống tinh thần cho SV. Theo đó, cần xây dựng các khu vui chơi, giải trí, thực hiện và phát huy có hiệu quả các câu lạc bộ như: Câu lạc bộ tin học, câu lạc bộ tiếng Anh, câu lạc bộ văn nghệ, câu lạc bộ võ thuật... mà nhà trường đang duy trì; có biện pháp quản lý chặt chẽ mạng internet, sách, báo. Trên cơ sở đó củng cố nhận thức, ý chí, quyết tâm cống hiến tài năng và sức lực của mình cho sự nghiệp xây dựng và củng cố quốc phòng, an ninh; đời sống tinh thần lành mạnh là điều kiện tốt để nâng cao ý thức QP&AN của SV.

3. Kết luận

Nâng cao ý thức QP&AN của SV Trường Đại học Trà Vinh hiện nay là vấn đề mang tính cấp thiết cả lý luận và thực tiễn, nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ QP&AN trong tình hình mới. Đặc biệt trước sự phát triển của khoa học công nghệ, sự giao thoa tiến bộ văn hóa đã và đang có những tác động không nhỏ đến Nhà trường nói chung và SV nói riêng. Do đó, để nâng cao ý thức QP&AN của sinh viên cần tiến hành thường xuyên, đồng bộ với nhiều hình thức, biện pháp. Trong đó, mỗi GV, SV phải tích cực, chủ động trong việc tiếp cận với tri thức để tích lũy, phát triển tư duy. Đồng thời, nâng cao hiểu biết, củng cố niềm tin, xây dựng ý thức QP&AN vững chắc trước những biến đổi của thực tiễn; góp phần thực hiện thắng lợi sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN hôm nay và cả mai sau.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2017), *Thông tư 03/2017/TT-BGDĐT Ban hành chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học*. Hà Nội.

[2] Bộ Quốc phòng (2004), *Từ điển Bách khoa quân sự Việt Nam*, NXB QĐND, Hà Nội.

[3] Bộ Quốc phòng (2009), *Giáo dục quốc phòng đối với cán bộ công chức của Đảng, Nhà nước và đoàn thể*, NXB QĐND, Hà Nội.

[4] Nguyễn Bá Dương (2010), *Tư duy lý luận của Đảng ta về đổi mới giáo dục quốc phòng trong tình hình hiện nay*, NXB CTQG, Hà Nội.

[5] Nguyễn Bá Dương, Nguyễn Văn Quang (2014), *Bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới*, NXB CTQG, Hà Nội.

[6] Ngô Đức Diễm (2011), *Xây dựng ý thức chính trị của sinh viên Thành phố Hồ Chí Minh trước tác động của toàn cầu hóa hiện nay*, Luận văn thạc sĩ Chủ nghĩa xã hội khoa học, Học viện Chính trị. Hà Nội.